

18. jun. 1845

FAKTA

Dato:

18. jun. 1845

Sidetal:

Dagbog E, side 41-46

Dagbogens placering:

Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.

KKS19996

Trykt udgave:

Bjarne Jørnæs (red.): Johan Thomas

Lundbye. Rejsedagbøger 1845-1846,

Statens Museum for Kunst 1976, s.

42-44; Jesper Svenningsen (red.):

Seks år af et liv. Johan Thomas

Lundbye – Dagbøger om tro, skæbne,

kunst og kærlighed, København 2018,

s. 291-293

TRANSSKRIFTION

Onsdag 18 Juny. Coblenz.

Jeg har imorges været paa Ehrenbreitstein, staaet ganske kold og seet ned paa denne berømte Udsigt, nei, jeg hader berømte Udsigter. De stille afsides Kroge, hvor faae komme, og Ingen taler om, der finder jeg min bedste Fryd. Fæstningsværkerne morede •42• mig, de er for en Deel byggede af Steen, som er brudt paa Stedet, hvad der giver dem Udseende af at være voxet sammen med Klippen. Det seer for en Uindviet ganske uindtageligt ud, og da Anlægget er gjort mellem 1818 og 22-23, saa er det vel ogsaa tidssvarende. Der var Exersits, Inspection af en gammel General, Fællemanoevre med klingende Spil, unge Officerer med smukke |blanke| Hjelme, [overstreget: og] stramme Uniformer og tomme Ansigter, accurat som hos os. Hvad der af Naturen meest glædede mig her var Smaablomsterne i Klipperiferterne. Nei, jeg faaer dog nok Ret i min Mening om Rhinen.

10 Sgr. Billet til Fæstningen og Drikkepenge til en Underofficer for at visere mit

5 – Pas, samt til Leietjeneren der besørgede det.

1 Th. 14 ... i Værtshuset: die drei Schweitzer.

Iblandt Reiseselskabet igaar var ogsaa en engelsk Familie. Datteren tiltalte mig paa meget slet Tydsk og vi førte en Slags Samtale, hvor vi vistnok kun hveranden Gang forstod hinanden; men hun havde noget saa mildt og takkeligt, at jeg endog fik Mod til at prøve at tale engelsk med hende, hvad jeg desværre snart maatte opgive. Hun var ikke ganske ung og saa svagelig ud og havde meget tilfælleds i Ydre med Petra Lütchen, nu Petra Seidelin, hvis Ansigt stedse har saameget behaget mig. De samme sorte, tankefulde Øine havde ogsaa denne Miss:

•43•

Mainz

ankom Kl 8½ med Dampskib. Det Stykke af Rhinen, jeg idag har seet er ulige kjønnere, end det Foregaaende. Det vil sige mere vildt, og jeg tvivler ikke paa, at jeg jo vilde finde Steder som i allerhøieste Grad vilde interessere mig, dersom man ikke bestandig blev forstyrret i Nydelsen, deels derved: at man nyder det i saa stort Selskab, hvormed tables d'hotes, Kaffe og Theslapperads, Conversation, Parasoller og ækle Kellnere er uadskilleligt forbunden – deels fordi man i eet væk mærker, at den smukke Natur er brugt til Prelleri og dens simple Skjønhed forstyrret ved saa smaaligt Effectjægeri som f Ex ved den deilige Lurley at lade een komme frem og blæse Valdhorn og skyde Bøsser af – væmmeligt! naar man veed, det gjentager sig for hvert Dampskib som passerer. Jeg kan saa godt begribe, at det er en Egn for Sødring,¹ men han skulde skee en Ulykke for den Maade, hvorpaa han opfatter den. Idag saae jeg Oberwesel som han gjentagne Gange har behandlet. Denne By har, som overhovedet alle de smaae Byer ved Kysterne af Rhinen mellem Bonn og Mainz noget

Sørgeligt, Høitideligt. De ere alle lange, klemte flade mellem Bjerget i Ryggen og Floden i fronten. •44• De bestaae af gamle Bygninger, graagule med graa Skifertage, og tit omgivne med Fragmenter af Mure og Taarne. Dertil nu de utallige Ruiner, som fra Bjergspidserne see ned over Egnen – det Hele er Alvorligt, og langt fra at have den sukkersøde, vamløse Romantik, som de Kunstnere, jeg har seet behandle Rhinen, stedse har begavet den med. Og denne skjæve Opfatning har dog gjort, at jeg med Fordom kom hertil, en Fordom, som nu, da jeg har passeret det Smukkeste, ikke er ganske udrevet. Hvad jeg vil beholde i frisk og kjærlig Erindring bestandig af disse Ting er: Drachenfels, helst seet sydfra, og den mageløse Lurley – og af Byerne: Oberwesel og Bacharach. Jeg vil ikke være vred paa Rhinen, men paa de Kunstnere, som ikke saae den med mine Øine, det er jo endda ganske humant! og saa er der jo rigtignok den slemme Ting: at her strømmer Mennesker sammen fra alle Verdenskanter, endog brasilianske Prindsesser forre her igjennem den stille Flodseng med klingende Spil og vaiende Flag. Det er jo næsten værre end Tivoli hjemme!

•45•

Iblandt de Reisende vare idag ogsaa en Deel Englændere, Andre end igaar, og iblandt dem et par Damer, saa nette, at jeg tilsidst ikke kunde lade være at tiltale dem. Jeg hørte de gjorde nogle Bemærkninger om Malerier, da de saae mig tegne et Udkast af Lurley, jeg greb Leiligheden, og sagde: I do'nt know if it could make the ladies some pleasure to see some little sketches, partly from my native country and partly fra this voyage? Det blev meget venligt optaget, og den enes Bemærkninger røbede et Øie, som var vant til at see Kunstværker. Desværre forbød Conversationen sig selv, da jeg ikke kunde saameget af Sproget, at jeg kunde føre en Samtale. – En snurrig Hændelse havde jeg med en anden Reisende; det var en aldrende, net Mand med Ordensbaand i Knaphullet, som kom hen til mig og spurgte paa fransk, om jeg ikke var fra Danmark og stod i Begreb med at gjøre en Kunstreise? Jeg bad ham bytte Sproget saa det blev tydsk og bejaede Spørgsmaalene, hvorpaa vi passiarede en heel Deel. Endelig sagde jeg ham mit Navn, og spurgte, om jeg turde vide med hvem jeg havde den Ære at tale? •46• Ich bin der Prinz von Neuwied, ² svarede han, og jeg havde nær med pletmathisensk Accent udbrudt: aah! men var saa heldig strax at kunde svare: at hans Navn var mig bekjendt, da han jo som Naturforsker havde gjort betydelige Reiser og skrevet en Deel, (hvad man sjældent kan sige om Prindsen, men netop derfor har jeg vel beholdt hans Navn i Erindring). Han sagde imidlertid, at det var hans Broder; denne havde mere interesseret sig for Kunsten og malede selv i Olie. Imidlertid havde jeg ingen anden Titel for ham end: Sie, og han lod ikke til at gjøre Fordring paa mere; det var en net gammel Mand med et belevent, fiint Væsen, men havde forøvrigt intet Prindseligt ved sig.

11 Sgr. – For Thee, Kaffe og Smørrebrød ombord. –

¹ Frederik Sødring (1809-1862), dansk landskabsmaler.

² Prins Carl Emil Friedrich Heinrich zu Wied-Neuwied (1785-1864), illustratør og eneste levende bror til naturforskeren Maximilian zu Wied-Neuwied (1782-1867).

i Kaff Kaffe og Koldbrød	4. 9/10
et Glas Vand med Sukker til	2
for at vaske mine Klæder	<u>2 1/2</u>
en Flaske Øl	<u>5</u>
besprøder Middagsprisen ^{migt billigt}	6
1/2 Flaske Vin, hvoraf blev Nedert, hans Kone og jeg drak Moders Skaal (17 Junij)	6
Frøst og 4 Figurer: Banguarden: Born	8 1/2
Dampskibsbillet fra Born til Mainz. 4th	3

Ja, hvor nødsigt jeg gæser til det, saa
maa jeg dog tilotaa, at Rhinens er kejst
paa dette saa migt berømte Stykke, jeg idag
har passeret; men der er sære Klager
ved: de forbitrede Vinhaarer, Kletler,
Dampskibe, overhaudet er Rhinens
altfor at besigt til at jeg kan være tilfreds
med den Natur, der dog lider under disse
Tilstrømninges paa mange Maader.
Drachensfels var evigt, især sigt fra seet
og nogle flere Pimoter, men rim er me-
get opendt paa at see Luvleij, hvorfra jeg
menter mig aller mest.

Omsdag 18 Junij: Gallenij.

Jeg har i morges været paa Ebenbrontstein,
stædt ganske kold og seet ned paa denne be-
rømte Mdsigt, men jeg havde berømte Mdsigter.
De stille afidei Krage, hvor faar komme,
og Ingen taler om, der finder jeg min
bedste Fryd. Fæstningsværkerne mænde

mig; de er for en Deel byggede af Sten,
som er brudt paa Sted, hvor der gives den
Moesende af at være meget sammen med
Klippen. Det sees for en Vindid ganske
mindtageligt ind, og da Anlægget er gjort
mellom 1818 og 22-23, saa er det vel ogsaa
tilsvarende. Der saa Gessits, Inspection
af en gammel General, Fællid manerne
med klingende Spil, unge Officerer med
~~blanke~~
~~smukke~~ Hjelms, og stramme Uniformer og
stomme Ansigter, altsamt som hos os.
Alsdan der af Naturen meest gledes mig
her saa Smækklomstene i Klippeskrifter
over. Ni, og faar dog nok det i min Mening
en Obiener.

16 Apr
5 -
1 Th 14 ---
Billed til Fæstningen og Indkøpings til en Underofficer
for at være mit Pas, samt til Leiestjerner de be-
sigt. det.
i Værtskænt: de drei Schwartzen.

Hølandt Periselskabet igaar var ogsaa en
engelsk Familie. Datteren til Holte mig paa
meget slet Tjydsok og i fide en Slags Samtale,
hvor i vist nok hun Mærkede en Gang fortal
hinanden; men hån haade meget saa mildt
og Tækkeligt, at ij endy fik Meid til at prøve
at tale engelsk med hende, Alsdan ij desvære
smært maatte opgive. Hån var ikke ganske
smy; saa sværlig ind og haade meget til
fælleds i Hørs med Petras Litchew, mi Petra
Lindlin, hvis Ansigt stode hån saare meget
bekjægt mig. De samme sorte, tankfulde
Pine haade ogsaa denne Mids.

Meining ankom Kl 8^{1/2} med
Lampskib. Det Her Skibte af Pleinere, og idag
har set en indig Kjennere, end det Forgaende.
Det vil sig mere vilth, og og trinder ikke paa,
at og jo vilde finde Steder som i allerhøieste
Grad vilde interessere mig, Derom man vilde
bestandig dele fortjænt i Nidelen, deels der
sed: at man vilde det i en stort Selskab,
hermed table d'Grater, Kaffe og The-slapp
nals, Conversation, Parasellen og alle
Kellere vilde maadsktiligt forbruden
selsk. man i eet veck anerkon, at
den smukke Natar er bringt til Nelleri
og dens simple Skjønhed fortjænt, end
saa samaligt Effectjægeri som f. Ex. vil
den delige Løvelij at lade en komme
frem og flere Vald her og skijde Boiser
af - nemmeligt! man man ved, det gjer
tager sig for hvert Lampskib som passer
her. Og har saa godt begribe, at det er
en Lige for Læring, men man skal
shen en Blytke for den Maad, hvorpaa
man oppfatter den. Idag saa og Overveed
som man gjentagne Gange har behandlet.
Lomme Bij her, som overhovedt alle de smaa
Bjor vilde Kjæstene af Ninen mellem
Boiser og Meining meget Lignligt, Alti
poligt. De ere alle lange, klemte flade
mellem Bjerget i Nyggen og Flodens: fronten.

De bestaa af gamle Bygninger, græssede
med graa Skifentage, og det omgives
med Fragmenter af Mure og Taarne.
Dertil ses de utallige Ruiner, som
fra Bjergspidserne ses med bare Eg-
nen - det alle er Alvorligt, og langt
fra at have den smukke, gamle
Pomantik, som de Kunstnere, der har
sedt behandle Ruiner, steds har begyndt
paa med. Og denne stygge Opfatning
har dog gjort, at der med Fordern Men-
berst, en Fordern som min, der har
passeret det Linnébest, ikke er ganske
indrevet. Alene der vil behalde i frisk
og ligesidig Erindring bestandig af disse
Ting er: Drachensfels, helst set i det fjerde,
og den magelige Kirke - og af Byer
na: Oberwerd og Barbarath. Og vil
ikke være end paa Ruiner, men paa
d. Kunstnere, som ikke saa den med
mine Fine, det er jo endda ganske
frimant! og saa er der jo rigtig nok
den stemme Ting: at her strømmer
Mennesker sammen fra alle Verdens
karter, endy herasilianiske Prinsdes-
ser ferre her igjennem den stille Flodens
med klingende Spil og variende Flag. Det
er jo næsten blevet med Tivoli ligesom.

Sklandt d. Reiserende vare idag ogsaa en
Del Engleender, Andre end's gaar, og
iklandt dem et Par Damer, saa mett,
at j. tiln. det. M. kunde lade være at til
tale dem. J. herte de gjorde nogle Bemerk
ninger om Malerier, da de saa enig
togne et Medalt af Lincley, j. greb dei
lystidne, og sagde: I do not know
if it could make the ladies some
pleasure to see some little sketches,
partly from my native country
and partly from this voyage? Det
blev meget venligt optaget, og den end
Bemærkningerne vadede at J. som var
vant til at se Kunstværker. Derover
forbed Conversationens sigelse, da j. ikke
kunde saameget af Sproget, at j. kunde
føre en Samtale. En minorig blanded
se hende, j. med en anden Reiserende; det
var en alderde, net Mand med Ordens
haand: Huelvillet, som hem hæv til
mig og spurgte paa fransk, om j.
ikke var fra Danmark og sted; Begreb
med at gjere en Kunstreise? J. had ham
bytte Sproget saa det blev tydelig og bejaede
Spørgsmaalene, hvorpaa en passerede
en heel Deel. Endelig saide j. ham mit
Navn, og spurgte, om j. kunde sige
med hvem j. var. den Leo at tale?

Såh bin der Prins von Neuwied, sa-
rede han, og j' havde mere med pleto-
matisch Accent indlæst: aah! men
var saa heldig strax at kunne seere:
at hans Navn var mig bekjendt, da
han jo som Naturforsker havde gjort
betydelige Reiser og skrevet om Leel,
(hvad man gjeldt han sig om
Prindren, men netop derfor var j' ud be-
holdt hans Navn: Erindring). Han sagde
imidlertid, at det var hans Broder;
denne havde mere interesseret sig
for Kunstene og maalede selv i Olie.
Imidlertid havde j' ingen anden Titel
for ham end: Sie, og han lod: the
at at gjere Fordring paa mere; det
var en ret gammel Mand ind at
belevet, frint Væsen, men havde
forvæntet intet Prindreligt ved sig.

11/2 Gr. — For Thee, Kaffe og Limonade ombord.

Thursday 19 June. Mainz.

5 1/2 Gr. = 18 Kreuziger (?) for Ti transport.

1 Th 5 Gr. = 2 1/2 Gr. 2 Kreuziger i Værelse tilst: Kaff vor Kellern,

1 Th 2 1/2 Gr. hvor man maade det ganske fortreffeligt. Mand
j' bringer i et Dager her paa hele Termen ved:
at Værelse med Lenz, om Morgen Kaffe og Limonade,
om Middag: Steg med Kartoffler lidt Soppet, imidlertid
en Kugl Brødten, og om Aft: Thee og Limonade, haster.